

17.11.2022

VN/6230/2021

VN/6230/2021-STM-16

Sisäministeriölle

STM; lausunto raporttiluonnoksesta pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta raportiksi, jossa on kuvattu pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamista. Koulutusjärjestelmää uudistettaisiin vastaamaan kansallisia tarpeita ja toimintaympäristön muutoksia huomioiden yhteys opetus- ja kulttuuriministeriön alaiseen koulutusjärjestelmään. Koulutus uudistuksen kehittämissä hankkeissa on arvioitu, millaisia muutoksia pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutusjärjestelmään, koulutusohjelmiin, tutkintoihin ja rahoitukseen on tarvetta tehdä, jotta pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan tulevaisuuden osaamistarpeisiin voidaan vastata kestäväällä tavalla. Tavoitteena on myös kehittää alan urapolkuja sekä kustannustehokkuutta.

Raportissa on esitetty pelastustoimen tutkintojen uudistamiselle kaksi vaihtoehtoa. Pelastusalan perustutkinto voisi olla joko ammattikorkeakoulutasoinen (taso 6) tai erikoisammattitutkintoon rinnastettava (taso 5). Raportissa on lisäksi pohdittu ensihoidon osaamisen koulutusvaihtoehtoja kummassakin mallissa sekä päällystöhenkilöstön ja sopimuspalokuntahenkilöstön koulutusvaihtoehtoja.

Hätäkeskuspäivystäjän tutkintoa ehdotetaan edelleen tason 4 mukaiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä toivotaan erityisesti kannanottoja ensihoidon osuuteen ja koulutuksellisen yhteistyön mahdollisuuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua raporttiluonnoksesta. Sosiaali- ja terveysministeriöstä on ollut jäseniä hankkeen työryhmässä ja ensihoitoa käsittelevässä alatyöryhmässä. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on kommentoinut hankeraporttia jo sen valmisteluvaiheessa.

Lausuttavana on kattava ja tarkka ansiokas kokonaisraportti pelastustoimen ja hätäkeskusten koulutusjärjestelmästä sekä siitä, mitä haasteita, uudistustarpeita ja mahdollisuuksia toimintaympäristön muutokset aiheuttavat.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Meritullinkatu 8
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

02951 63415
+358 2951 63415

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö jakaa huolen pelastustoimen veto- ja pitovoimasta. Sama haaste koskee sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Koulutettavia on tärkeä saada hakeutumaan aloille ja osaavaa henkilöstöä pysymään niillä. Tähän tarvitaan monenlaisia toimenpiteitä, joita raportissa on kuvattu fokuksen mukaan muun muassa koulutusjärjestelmän, tutkintotoimien, henkilökohtaisten ja räätälöityjen koulutus- ja urapolkujen sekä eri ammattien, osaamisen ja tutkintojen osien yhteensovittamisen näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän näkökulma

Ensihoitopalvelu kuuluu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuulle. Säädöksiä asiaan liittyen on muun muassa terveydenhuoltolaissa ja sen asetuksissa. Säädöksissä on kuvattu ensihoitopalvelun sisältö ja asetuksessa edelleen täsmennetty sisältöä, osaamisvaatimuksia ja johtamista. Ensihoitopalvelu kuuluu oleellisena, täysin integroituna osana sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmään. Yhteys päivystykseen ja sairaaloihin ja tulevaisuudessa yhä enenevästi muun muassa kotiin vietäviin palveluihin, esim. iäkkäiden kotihoitoon on oleellista.

Ensihoitopalvelu on myös tärkeässä keskeisessä roolissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa esimerkiksi suuronnettomuuksissa ja muissa moniviranomaistehtävissä.

Näissäkin tilanteissa koko sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmä toimii aktiivisesti kokonaisuutena. Ensihoidon palveluntuotanto voidaan toteuttaa järjestämisvastuussa olevan hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän päätösten mukaan sen omana tuotantona joko sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen yhteydessä tai myös hyödyntää yksityistä palvelutuotantoa.

Raportissa on hyvin kuvattu ensihoitopalvelun tulevaisuuden kehityssuuntia. Ensihoitopalvelussa korostuu enenevässä määrin hoidon- ja palvelutarpeen arviointi. Yhä enemmän potilaita hoidetaan suoraan kotona ilman kuljettamista päivystykseen.

Tämä edellyttää osaamisen laajentumista hätätilanteisiin painottumisen lisäksi pitkäaikais-sairauksien akuuttien pahenemisivaiheiden ja ikäihmisten hoidon ja palvelutarpeen monimuotoiseen arviointiin sekä kattavaa muun päivystysaikaisen ja kotiin vietävän palvelujärjestelmän tuntemusta. Kuten raportissa todetaan, tulisi ensihoitopalvelun ja kotihoidon väli- muodoksi kehittää erilaisia arviointipalveluita, yhden hoitajan yksikköjä jne., jotta kotiin ja asumisyksikköihin äkillisissä terveysongelmissa vietävät palvelut olisivat vaikuttavia ja kustannusvaikuttavia. Tulevat hyvinvointialueet kehittävät tällaisia palvelumuotoja aktiivisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi ensihoitajien ensihoitohenkilöstön osaamisvaatimuksia ja tarvittaessa tekee asiaan liittyen säädosmuutoksia, millä voi olla vaikutusta koulutusjärjestelmään. Lisäksi hyvinvointialueet voivat kehittää henkilöstönsä käyttöä myös uudentyyppisiin palveluihin, millä voi olla osuutensa pelastustoimen henkilöstön tehtäviin tai osaamistarpeisiin.

Terveydenhuollon näkökulmasta niin taajamissa kuin harvaan asutuilla alueilla pelastustoimen, mukaan lukien sopimuspalokunnat, rooli ensivastetoiminnassa on ja tulee pysymään erittäin tärkeänä. Tämä edellyttää erityisesti hätätilapotilaiden ja kriittisten elintoimintojen säilyttämisen ja palauttamisen osaamisen sisällyttämistä pelastustoimen osaajien koulutukseen riippumatta siitä, toimivatko he varsinaisissa ensihoitopalvelun tehtävissä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamisen ja koulutuksen näkökulma

Raportin vaihtoehdoissa 1 sekä 2 pelastajan pätevyyden antava tutkinto sisältää ensihoidon opintokokonaisuuksia, kuten nykyinen pelastajatutkinto. Kelpoisuus toimia toisena ensihoitajana sekä perus- että hoitotasolla (taulukko 3) ei muuttuisi nykyiseen verrattuna (sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta 585/2017, 8 §). Pelastusalan perustutkintoon sisältyvät ensihoidon opintojaksot olisivat vaihtoehdossa 1 ammattikorkeakoulutasoisia (taso 6). Vastaavasti vaihtoehdossa 2 pelastusalan perustutkinnossa olevat ensihoidon opintojaksot olisivat viitekehyksen tasolla 5. Ensihoidon opintojen laajuus (opintopisteet) osana pelastusalan perustutkintoa määrittyy toimeenpanohankkeen aikana, kun opintojen tarkempi rakenne ja sisältö muodostetaan. Pelastusalan perustutkinto (tasolla 5 tai tasolla 6) ei tulevaisuudessakaan oikeuttaisi terveydenhuollon nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikkeeseen (Asetus terveydenhuollon ammattinimikkeistä 564/1994). Molemmissa vaihtoehdoissa huomioidaan vahvasti moduulimainen rakenne, jossa voidaan suorittaa sekä yksittäisiä opintoja että opintokokonaisuuksia. Tällä huomioidaan myös tulevaisuuden muuttuvat osaamistarpeet ja jatkuvan oppimisen periaate.

Raportin pohjalta tehtävässä jatkovalmistelussa sekä pelastusalan perus- ja jatkotutkintojen kehittämisen lähtökohtana on tarpeen tarkastella kunkin hyvinvointialueen väestön palvelutarpeita vastaavien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen yhteisten palvelukokonaisuuksien ja toimintamallien muodostumista vuoden 2023 alusta huomioiden samalla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön kautta tapahtuva ohjaus. Raportin vaihtoehdoista 1 ja 2 olisi mahdollista muodostaa asteittain etenevän koulutusuudistuksen malli yhteistyössä hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden osaamis- ja koulutarpeiden arviointi- ja ennakointitoimintojen kanssa. Tätä kautta raportissa kuvattu nykytilan arviointi sekä tulevaisuuden kehitysnäkymät palveluiden ja koulutuksen osalta antavat erinomaisen mahdollisuuden jatkaa pelastusalan koulutuksen kehittämistä osana integroituvia sosiaali-, terveys- ja pelastusalan palveluita.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Johtaja

Jaska Siikavirta

Jakelu

Tiedoksi

VN/6230/2021-STM-16

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: